

Stik mod forventningerne i landbrugspakken: Vandmiljøet går tilbage

Af Hjalte Kragesteen | 9. november 2017 kl. 4:00 |

VANDMILJØ: For tredje år i træk går vandmiljøet tilbage, viser beregninger, som Altinget er i besiddelse af. Ifølge eksperter vakler forudsætningerne for landbrugspakken, og Danmark risikerer brud på EU-regler. Det er for tidligt at udtale sig, mener miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen.

Modsat hvad politikerne i blå blok forventede, da man i december 2015 vedtog den stærkt omdiskuterede landbrugspakke, er det danske vandmiljø i forværring.

Det viser endnu ikke offentliggjorte tal for klorofylkoncentrationen i danske fjorde og havområder i 2016, som Altinget er kommet i besiddelse af.

Tallene stammer fra det nationale overvågningsprogram (Novana), som myndighederne bruger til at overvåge udviklingen i den danske natur og vandmiljøet. Men i år har Miljø- og Fødevareministeriet i samråd med Aarhus Universitet udskudt

offentliggørelsen af hele den årlige statusrapport for 2016, fordi der er [konstateret fejl](#) i analyser af kvælstof- og fosforudledning.

Men klorofylltallene er ifølge Altingets oplysninger ikke fejlbehæftede og er ret besat klar til offentliggørelse. Beregningerne viser, at mængden af alger – målt som koncentrationen af klorofyl – i 2016 tog et markant skridt i den forkerte retning. Dermed er der tale om en forværring for tredje år i træk, hvilket svarer til en forøgelse på omkring 30 procent siden 2013. Tallene viser, at algeniveauet efter at være faldende over en lang årrække er kraftigt på vej op. Og ifølge eksperter er det i en sådan grad, at det kan bringe Danmark på kollisionskurs med EU-regler.

CITAT

Vi risikerer, at forbedringerne fra 30 års vandplaner er ved at blive sat over styr.

Maria Reumert Gjerding (EL) Miljøordfører

LÆS OGSÅ

1. [Esben Lunde: Der er opdaget fejl i analyser af kvælstof og fosfor](#)

Koncentrationen af klorofyl er en meget væsentlig indikator for vandmiljøets tilstand. Populært gælder det, at jo mere klorofyl, des dårligere er fiske- og plantelivet i fjorde og havområderne. Og i yderste konsekvens kan høje koncentrationer føre til mere iltsvind i fjorde og kystnære områder.

Det er Aarhus Universitet, som beregner klorofylltallene for Miljøstyrelsen, men herfra afviser man at kommentere Altingets tal. Forklaringen er, at man har aftalt med Miljøstyrelsen, at man ikke offentliggør enkeltstående data før Novana-rapporterne er publiceret.

Går den stik modsatte vej

Altinget har forelagt tallene for Jens Borum, der er lektor i biologi på Københavns Universitet. Han vurderer, at tendensen udfordrer hele Landbrugspakkens fundament.

”Forud for landbrugspakkens vedtagelse forventede man faldende udledninger af kvælstof og derved også mindre klorofyl. Og med de her tal må man konstatere, at det kan vi ikke se. Det går den stik modsatte vej,” siger Jens Borum.

Tallene for algeindholdet er ifølge Altingets oplysninger trukket fra databasen for Novana-overvågningen og er beregnet som gennemsnittet for alle danske havområder baseret på de endelige – men altså ikke offentliggjorte – 2016-tal fra overvågningsprogrammet (se graf i bunden af artiklen).

Altinget har været i kontakt med en anden uafhængig ekspert, der har stor indsigt i de danske overvågningsprogrammer, men som ikke ønsker at stå frem ved navn. Her er vurderingen, at beregningerne er solide og bygger på Novana-programmet.

Kan blive en alvorlig sag

Jens Borum kan ikke se de præcise forudsætninger bag beregningerne, men han ser absolut ingen grund til at betvivle, at tendensen til stigende algemængder er korrekt.

Ifølge Jens Borum kan det stigende klorofylindhold vise sig at blive en meget alvorlig sag og muligvis et brud på EU's vandrammedirektiv, der stiller krav om, at vandmiljøet ikke må forringes. I værste fald kan EU-kommissionen åbne sag mod Danmark, hvis der ikke tages tiltag til at stoppe forringelserne.

"Hvor slemt det er, afhænger af hvordan det står til i de enkelte fjorde eller kystnære områder. Og det kan vi ikke se ud fra de her tal," siger Jens Borum og fortsætter:

"Men hvis der bag tallet ligger en bred observation om, at adskillige fjorde bliver rykket en tilstandsklasse ned, så er fanden løs i laksegade."

Biolog ved Syddansk Universitet Mogens Flindt bakker op.

"Jeg synes klart, at når det her er tallet for hele Danmark, så må man frygte, at der er nogle fjorde, som vil kunne komme til at lide så meget, at de falder en tilstandsklasse," siger Mogens Flindt.

"Det er helt vildt"

Han baserer også sin bekymring på egne observationer.

"Jeg har i mange år ikke set så forarmet en miljøtilstand, som jeg har set de sidste to somre. Det er helt vildt, så dårlig tilstanden har været de seneste år. Og det er mange steder. I det sydfynske øhav, Odense Fjord, Horsens fjord og i Roskilde fjord. Det er ikke bare et enkeltstående tilfælde," siger Mogens Flindt.

Jens Borum fra Københavns Universitet vurderer, at der må være en sammenhæng til de seneste års stigende udledning af kvælstof, som hovedsageligt kommer fra landbrugsproduktion.

"Det er faktisk steget fire år i træk. Så det understøtter jo hinanden," siger Jens Borum.

Minister i samråd

På Christiansborg udtrykker Enhedslistens miljøordfører, Maria Reumert Gjerding, stor bekymring for udviklingen, og hun vil "omgående" kalde miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen (V) i samråd.

”Det er dybt alvorligt for vores vandmiljø, hvis algevæksten er stigende. Vi risikerer, at forbedringerne fra 30 års vandplaner er ved at blive sat over styr,” siger Maria Reumert Gjerding.

Hun kalder det særligt bekymrende, at det sker inden effekterne af landbrugspakke for alvor er slået igennem.

”Hvis det viser sig, at bare enkelte fjordområder rykker en tilstandsklasse ned, så er det slået fast med syvtommerssøm, at landbrugspakken er dybt ulovlig. Og så skal de lempede gødningsregler ændres med det samme,” siger Maria Reumert Gjerding.

Hun opfordrer Esben Lunde Larsen til at lægge alle tal frem for offentligheden.

”Det gør det ekstra alvorligt, at ministeren har tilbageholdt de her oplysninger med den undskyldning, at der er fejl i data, som intet har med det her at gøre,” siger Maria Reumert Gjerding.

Det er der jo ingen dokumentation for er rigtigt?

”Jeg mener, at det er det, han har gjort.”

DN: Stop forhandlinger

I Danmarks Naturfredningsforening opfordrer man Christiansborg til at holde inde med forhandlingerne om en ny, målrettet regulering af landbruget, som blå blok og Socialdemokratiet er i gang med i disse uger.

”Jeg frygter, at man træffer politiske beslutninger nu og først bagefter bliver klar over, at det går den gale vej. Det dur ikke. Det er en bombe under de politiske forhandlinger, hvis de præcise tal ikke kommer frem,” siger DN-præsident Ella Maria Bisschop-Larsen.

Hun ser tallene som en underkendelse af blå bloks landbrugspakke.

”De her tal har betydning for landbrugspakken, som havde den forudsætning, at det skal gå støt og roligt den rigtige vej. Og nu ser vi, at tendensen for klorofylltallene er, at det går den forkerte vej,” siger Ella Maria Bisschop-Larsen.

Esben Lunde afviser mørklægning og vil offentliggøre tal

Miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen afviser i en mail at have kendskab til klorofylltal for 2016. Han skriver til Altinget, at Miljøstyrelsen slet ikke har modtaget målinger om klorofyl for 2016 fra Aarhus Universitet.

”Derfor er det også for tidligt at udtale sig om udviklingen af klorofyl i de danske fjorde og kystvande i 2016,” skriver han.

Han peger på, at der er mange forhold, der har betydning for klorofylindholdet og at der siden 1990 har været en nedadgående tendens med udsving mellem årene.

Udskydelsen af alle tal handler ifølge ministeren om at have det fulde overblik, ”så diskussionen kan tages på et fuldt oplyst grundlag for alle parter”.

Uden at sætte dato på lægger ministeren dog op til, at hele Novana-rapporten ikke nødvendigvis skal udskydes.

”Hvis der er et stort ønske om, at foreløbige tal bliver offentliggjort løbende frem mod den endelige rapport, så sender jeg gerne tallene drypvist til Folketinget, efterhånden som Miljøstyrelsen løbende modtager dem fra Aarhus Universitet,” skriver Esben Lunde Larsen.

Men han afviser at stoppe forhandlingerne om målrettet regulering.

”Forhandlingerne om den målrettede regulering fortsætter, da det er vigtigt at få en smartere og mere moderne miljøregulering,” skriver Esben Lunde Larsen.

Læs hele ministerens svar herunder:

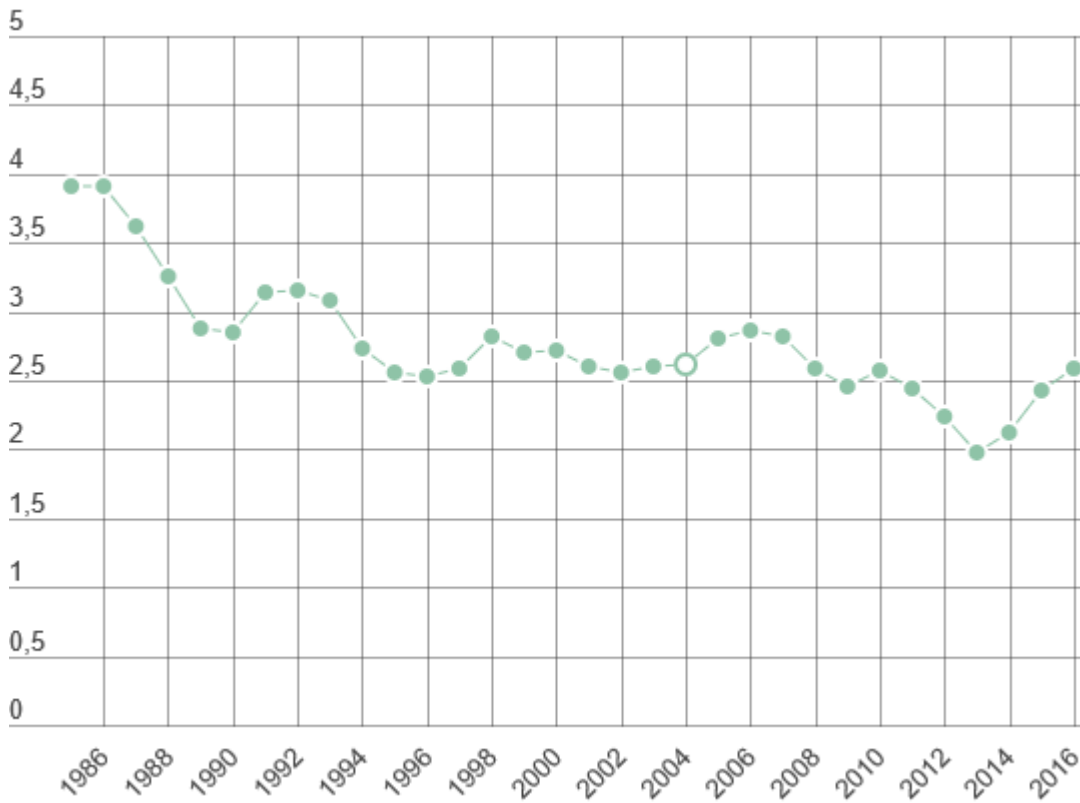
”Generelt kan tallene for klorofyl ikke bruges til at fælde en sikker dom over udviklingen i kvælstofudledningen til fjorde og kystvande, og det er derfor for tidligt at konkludere noget i forhold til kvælstofudledningen til vandmiljøet for 2016. Tilstanden i vores vandmiljø baserer sig på tal og målinger fra Aarhus Universitet, men Miljøstyrelsen har endnu ikke modtaget målingerne af klorofyl for 2016 fra Aarhus Universitet. Derfor er det også for tidligt at udtale sig om udviklingen for klorofyl i de danske fjorde og kystvande i 2016.

Der er mange forhold, der har betydning for koncentrationerne af klorofyl i de marine vandområder. Det gælder tilførslen af kvælstof og fosfor fra danske landområder, men også fra andre lande. Der har siden 1990 har været en nedadgående tendens i udviklingen i klorofylkoncentrationen, dog med udsving mellem årene. Desuden spiller forhold som vind, nedbør og solindstråling en rolle, som vil være medvirkende til variationer fra år til år. Derfor har Miljøstyrelsen i samarbejde med Aarhus Universitet foreslået, at de samlede hovedresultater over udviklingen i vandmiljøet offentliggøres i 2018, når alle tal er færdige, så diskussionen kan tages på et fuldt oplyst grundlag for alle parter. Men hvis der er et stort ønske om, at foreløbige tal bliver offentliggjort løbende frem mod den endelige rapport, så sender jeg gerne tallene drypvist til Folketinget, efterhånden som Miljøstyrelsen løbende modtager dem fra Aarhus Universitet.

Med Fødevarer- og landbrugspakken er der aftalt et paradigmeskifte for miljøreguleringen af dansk landbrug, hvor fremtidens miljøregulering bliver gjort mere målrettet til fordel for både miljøet og den enkelte landmand. Forhandlingerne om den

målrettede regulering fortsætter, da det er vigtigt at få en smartere og mere moderne miljøregulering.”

Figur: Koncentration af alger i danske farvande, 1985-2016 (målt som mikrogram klorofyl pr. liter)

•